

ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์ล่วงละเมิดพระวินัย
ของภิกษุณีพหุคดียกับพระสงฆ์ในปัจจุบัน

A Comparative Study of the Vinaya Violation of
Chabbaggiya Bhikkhus and Current Sangha

พระปลัดณัฐกานต์ ญาณสุทธิเมธี, Phrapalad Nattakan Nāṇasuddhimeṭhī¹

E-mail: nattakankay38@gmail.com

พระมหาวิโรจน์ กุตตวิโร, Phramaha Viroj Guttaviro²

E-mail: nattakankay38@gmail.com

Received: February 24, 2021 Revised: March 1, 2021

Accepted: April 28, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์ล่วงละเมิดพระวินัยของภิกษุณีพหุคดียกับพระสงฆ์ในปัจจุบัน” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการบัญญัติพระวินัย เพื่อศึกษาพฤติกรรมการณ์ล่วงละเมิดพระวินัยของภิกษุณีพหุคดีย และเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์ล่วงละเมิด พระวินัยของภิกษุณีพหุคดียโดยมี ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบวิจัยเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า การบัญญัติพระวินัยนี้มีด้วยกัน 2 ประเภท 1) ต้นบัญญัติ คือ เรื่องภิกษุผู้เป็นอาทิกัมมิกะ 2) พระบัญญัติ คือ ลิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติเป็นข้อห้ามมิให้ภิกษุล่วงละเมิด มีบทกำหนดโทษ ถ้ามีการบัญญัติเพิ่มเติมในลิกขาบทเพื่อให้เกิดความรัดกุมขึ้นลิกขาบทที่ทรงบัญญัติเพิ่มเติมนั้นเรียกว่า อนุบัญญัติ พระวินัยซึ่งเป็นพุทธบัญญัตินี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน 1) อาทิพรหมจริยกาสิกขา หมายถึง หลักการศึกษอบรมในฝ่ายบทธบัญญัติ 2) อภิสมจาริกาสิกขา หมายถึง ขนบธรรมเนียมความเป็นอยู่ของพระสงฆ์ให้ดำรง พุทธกรรมของพระสงฆ์ในปัจจุบัน มีทั้งตั้งใจล่วงละเมิดและประมาทพลาดพลั้งอาจมีสาเหตุจากการศึกษาพระวินัย เพราะบวชในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ จึงอาจทำให้อาจารย์ไม่นำมอง ไม่สำรวจด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือการละเมิดอาบัติหนัก อาจด้วยสาเหตุว่า ฆราวาสทำได้ และด้วยเหตุผลของการเข้ามาบวชมีความแตกต่างกัน

¹ สาขาวิชาพระไตรปิฎกศึกษา วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโศส.มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย/Palissueksabuddhaghosa Nakronprathum compus Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

² สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช / Graduate School, Mahamakut Buddhist University.

ดังนั้น ก่อนบวช ควรมีการศึกษาข้อห้าม และข้อควรปฏิบัติสำหรับบรรพชิต เจ้าอาวาส และพระพี่เลี้ยง ควรให้ความรู้และเข้าใจในจารีตธรรมเนียม ประเพณี พระวินัย กฎและระเบียบพระภิกษุเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งศรัทธาปสาทะของพุทธศาสนิกชนผู้พบเห็น

คำสำคัญ: (พฤติกรรม), (การล่วงละเมิด), (พระวินัย), (ภิกษุณีพหุคดีย)

Abstract

This was a part of thesis entitled 'A Comparative Study of the Vinaya Violation of *Chabbaggiya* Bhikkhus and Current Sangha' containing the following objectives; to study the procedure of Buddhist discipline legislation, the behavior of discipline violation of *Chabbaggiya* Bhikkhus, and comparing the discipline violation of *Chabbaggiya* and current Sangha. It was a documentary research. Its findings revealed that there are two types of discipline legislation; 1) original commandment referring to the *Ādikammika* Bhikkhu or the first transgressor Bhikkhu, 2) the commandment referring to the *Sikkhāpada* prescribed by the Buddha as a prohibition for the monks' transgression. It includes its determination of punishment, additional commandment called as *Anupañatti* or supplementary rule is divided into 2 parts: 1) *Ādibrahmacariyakāsisikkhā* or the principle of education and training in the provisions, 2) *Abhisamācārikasikkhā* or the traditional proper conducts of Bhikkhus. Mostly the causes of discipline violation of *Chabbaggiya* and the present Bhikkhus are found in both of intentional and heedlessness. Vinaya violation mostly comes from the lack of proper education and short time of training due to the short period of their ordination. The weighty offences violation occurs because of the lack of right knowledge and wrong views, their selfishness and greedy mind in which they do the same as ordinary men desire to do etc. because the reasons of their ordination are different. For the solution, one should study the prohibition and the precautions before, after ordination, the abbot and the mentor should give them a proper knowledge and the essence of Buddhist rules, and regulations for new Bhikkhus for faith growth of Buddhists.

Keywords: (Deeds), (Violation), (Discipline), (*Chabbaggiya*)

1. บทนำ

การอยู่ร่วมกันของมนุษย์โดยมีความสัมพันธ์เชื่อมกันเป็นสังคม ทำให้เกิดกิจกรรมร่วมกัน การอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกนั้นต้องมีกฎระเบียบ หรือวินัยของหมู่คณะ เพื่อเกิดประโยชน์ไม่ให้เกิดปัญหาต่อกันได้ เมื่อสังคมมีกิจกรรมต้องมีกติกาเป็นตัวบังคับตามที่ตกลงกัน เป็นกลไกที่ช่วยกำหนด บทบาทและการควบคุมพฤติกรรมทางสังคมของผู้คนในชุมชนให้ดำรงอยู่ร่วมกันอย่างราบรื่น หากมีผู้ใดฝ่าฝืนหรือกระทำในสิ่งที่ผิดระเบียบ ต้องได้รับการลงโทษตามความผิดนั้น พระพุทธศาสนามีพระธรรมที่พระองค์ตรัสรู้ชอบแล้วสั่งสอนไว้เป็นหลักธรรมสำคัญ โดยภิกษุภิกษุณีผู้เข้ามาศึกษาธรรมนั้นจะต้องมีศีล อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงสมณเพศ ศีลนั้นเปรียบเสมือนกฎเกณฑ์พื้นฐานในการดำรงชีวิตที่สามารถควบคุมพฤติกรรมทั้งทางกายและวาจา

ศีล คือ ข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานในทางพระพุทธศาสนา เพื่อควบคุมความประพฤติทางกายและวาจา ให้ตั้งอยู่ในความดีงามเป็นปกติสุข อีกทั้งเป็นกติกาข้อห้ามที่ใช้แก้ปัญหาขั้นพื้นฐาน ศีลนั้นมีความเป็นปกติ หมายความว่า การทำทุกอย่างอยู่ตามหน้าที่ที่ควรกระทำ ให้อยู่ในภาวะความเป็นปกติ คือ ไม่เดือดร้อน ไม่กระวนกระวาย ไม่ระส่ำระสาย ไม่มีความเศร้าหมองใด ๆ เกิดขึ้น โดยเนื้อความของศีลนั้น คือ ระเบียบที่ได้บัญญัติขึ้นไว้สำหรับประพฤติปฏิบัติ เมื่อมีศีลเป็นพื้นฐานแล้วจึงมีจิตเป็นสมาธิได้ง่าย หากยังมีศีลที่ปกติ สมาธิก็จะดี³ ศีลขึ้นอยู่กับเจตนาหมายถึง การไม่คิดล่วงละเมิดคำว่า “ละเมิด” หมายถึง การกระทำ โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ คือ ละเมิดระเบียบ ละเมิดกฎเกณฑ์ บทบัญญัติ ละเมิดวินัยที่วางไว้ อีกด้านหนึ่ง คือ ละเมิดต่อผู้อื่นหมายถึง เจตนาที่จะเบียดเบียนผู้อื่น ศีลจึงควบคุมเจตนาไม่ให้ละเมิดระเบียบวินัย หรือมีเจตนาล่วงเกินโดยการเบียดเบียนผู้อื่น การรักษาศีล คือ การไม่ละเมิดและเบียดเบียน อีกด้านหนึ่งศีลนั้น คือ ความสำรวมระวังปิดกั้นหลักวินัยไม่ให้ ความชั่วเกิดขึ้น หากพิจารณาให้ลึกไปถึงสภาพจิตของผู้ไม่คิดละเมิด การไม่เบียดเบียนใครนั้น คือ ศีลที่สมบูรณ์⁴ ผู้ตัดสินใจออกบวชเพื่อศึกษาพระธรรมวินัยของพระพุทธองค์จึงเข้าถึงความเป็นพุทธบริษัท ผู้เข้าถึงพระรัตนตรัยจำนวนมาก ด้วยเหตุแห่งความศรัทธาและมีจิตใจตั้งมั่นในสัจจะธรรม มีผู้เลื่อมใสศรัทธาเข้ามาบวชเป็นภิกษุ ประพฤติพรหมจรรย์ในศาสนา กุลบุตรผู้เข้ามาบวชจากสกุลต่าง ๆ ย่อมมีอุปนิสัย มรรยาท และความประพฤติที่แตกต่างกัน เมื่อเข้ามาเป็นสมณะแล้วจะประพฤติตนตามชอบใจเหมือนคฤหัสถ์ไม่ได้ เพราะหมู่คณะหากตั้งอยู่โดยไม่มีอะไรเป็นกรอบ

³ พุทธทาส ภิกขุ, **ทาน ศีล ภาวนา**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุใจ, 2539), หน้า 56.

⁴ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546), หน้า 767.

ยอมไม่มีความมั่นคงยั่งยืน พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติพระวินัยไว้ เพื่อเป็นปฏิญญาเพื่อปกครองภิกษุให้ประพฤติไปในทำนองเดียวกันตามพระวินัยบัญญัติ⁵

ภิกษุสงฆ์ คือ ศิษย์ของพระตถาคตที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา เพื่อออกบวชถือปฏิบัติตามพระวินัยมีศีล 227 ลิกขาบท อย่างไรก็ตามแม้ศีลทั้ง 227 ข้อจะเป็นข้อปฏิบัติของภิกษุให้ประพฤติปฏิบัติโดยชอบ แต่ในกลุ่มภิกษุบางรูปอาจประพฤติปฏิบัติได้โดยยาก ดังจะเห็นว่าภิกษุบางรูปมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับพระวินัย ทำให้ศาสนามัวหมอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภิกษุเหล่านี้เข้ามาบวชโดยมิได้มีความเลื่อมใสอย่างแท้จริง แต่เข้ามาบวชเพื่อแสวงหาลาภสักการะ (ทรัพย์สิน) หรือเข้ามาหลบหลีกสภาพสังคมภายนอก เช่น ผิดหวังในความรัก แก่บ่น ไม่มีที่พักอาศัย ไร้ญาติ สภาพร่างกายไม่สามารถทำงานได้ เป็นต้น⁶ เมื่อมีผู้ขอบวชในพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก พฤติกรรมและความประพฤติก็เริ่มแตกต่างกัน เช่น การประพฤติด้วยความไม่สำรวม ทำให้บุคคลไม่เลื่อมใส ต่างพากันติฉินนินทา กล่าวตำหนิติเตียน เป็นเหตุให้พระพุทธองค์ทรงบัญญัติลิกขาบทขึ้นในจำนวนภิกษุเหล่านั้นมีภิกษุฉัพพัคคีย์ทั้ง 6 ได้แก่ 1. พระปณทุกะ 2. พระโลหิตกะ 3. พระเมตติยะ 4. ภูมฆกะ 5. พระอัสสชิ 6. พระปุนัพพกะ เข้ามาบวชในศาสนา ภิกษุฉัพพัคคีย์ผู้ที่ประพฤติตนไม่เหมาะสม เป็นเหตุให้พระพุทธองค์ทรงบัญญัติลิกขาบทขึ้นมาเป็นจำนวนมาก มีความประพฤติที่ไม่สมควรทางกาย ทางวาจา ที่บรรพชิตไม่ควรกระทำ เช่น การฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ เป็นต้น⁷ เนื่องจากความคึกคะนองคือร้อนอันเป็นอุปนิสัยส่วนตัวและความไม่ละอายต่อความผิด ไม่มีความอื้อเฟ้อ อีกทั้งมีพฤติกรรมการแสดงออกมาในทางที่ไม่เหมาะสมแก่สมณภาวะของตน นอกจากจะทำผิดพระวินัยแล้ว ยังเป็นโลกวัชชะเป็นที่ติเตียนของประชาชนสร้างความเสื่อมเสียให้แก่พระพุทธศาสนา ทั้งไม่เป็นที่เลื่อมใสแห่งศรัทธาของประชาชน พระวินัยที่เป็นศีลลิกขาบทของภิกษุจำนวน 227 ข้อ ภิกษุฉัพพัคคีย์มีบทบาทต่อการบัญญัติพระวินัยนี้ทุกกัณฑ์จำนวน 130 ลิกขาบท⁸

ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจให้พระฉัพพัคคีย์ล่วงละเมิดลิกขาบท คือ (1) เป้าหมายของการบวชไม่ได้บวชเพื่อมรรคผลนิพพาน แต่บวชเพื่อเลี้ยงชีพเท่านั้น (2) บริบททางเศรษฐกิจและสังคม

⁵ แสง แสงบุตร, “วิเคราะห์บทบาทของพระฉัพพัคคีย์ต่อการบัญญัติวินัยของพระพุทธเจ้าในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท”, *งานวิจัย*, (เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2556), หน้า 1.

⁶ ธนาตย์ คุณภัทรวรกิจ, “การกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของพระภิกษุสามเณร”, *วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2557), หน้า 1-2.

⁷ พระมหาอเนก มหคฺชปญฺโญ, “การศึกษาวิเคราะห์การล่วงละเมิดพระพุทธานุญาตของภิกษุฉัพพัคคีย์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2556), หน้า 2.

⁸ อ้างแล้ว, หน้า 4.

เนื่องจากพระฉัพพัคคีย์เกิดในตระกูลกสิกรรม มีความลำบากในด้านเศรษฐกิจและขาดการยอมรับทางสังคม (3) อุปนิสัยและพฤติกรรมส่วนตัวพระฉัพพัคคีย์มีพื้นเพอุปนิสัยเกียจคร้านชอบความสะดวกสบาย ชอบกลั่นแกล้งและสร้างความรำคาญให้กับผู้อื่น (4) พระฉัพพัคคีย์ไม่ได้บวชด้วยศรัทธา แต่บวชเพื่อหลีกเลี่ยงการทำงานในชีวิตฆราวาสเท่านั้น (5) พระฉัพพัคคีย์เป็นพระกลุ่มใหญ่เมื่อรูปใดทำผิดจึงถูกนับเนื่องเข้าในกลุ่มพระฉัพพัคคีย์ด้วย (6) พระฉัพพัคคีย์บางกลุ่ม ติดตามพระพุทธเจ้าไปยังชนบทต่าง ๆ เมื่อทำผิดพระธรรมวินัยจึงถูกเพ่งโทษได้ง่าย (7) พระฉัพพัคคีย์เป็นกลุ่มพระที่ฉลาด แต่ขาดความรู้ความเข้าใจในพระธรรมวินัยอย่างลึกซึ้ง จึงทำให้กลุ่มพระฉัพพัคคีย์คอยหาช่องว่างในการหลบเลี่ยงวินัย อันเป็นที่มาของการบัญญัติสิกขาบทจำนวนมาก ผลกระทบจากการละเมิดสิกขาบทของพระฉัพพัคคีย์ พบว่าพฤติกรรมของพระฉัพพัคคีย์เป็นที่เลื่อมศรัทธาของชาวบ้าน เป็นที่รังเกียจของภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รัก และเป็นสาเหตุให้บัญญัติสิกขาบท⁹ พระพุทธองค์จึงทรงบัญญัติสิกขาบท และแสดงปาฏิโมกข์แก่เหล่าสาวกทั้งหลาย เพื่อกำจัดอาสวัฏฐานิยธรรมที่เกิดขึ้นแก่หมู่สงฆ์ในศาสนาของพระองค์ ให้ความงดงามและความผาสุกแก่หมู่สงฆ์ แม้ภิกษุฉัพพัคคีย์เหล่านี้จะเป็นต้นบัญญัติก็ตาม แต่ก็ใช่ว่าจะเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พระพุทธศาสนาของพระองค์มั่นคงมาจนถึงทุกวันนี้ พระสงฆ์สาวกที่ถือเพศบวรพริตติของพระพุทธเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ และปฏิบัติตามถูกต้องตามพระธรรมวินัย เป็นผู้นำคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่ได้ศึกษามาดีแล้ว นำไปสั่งสอนให้ประชาชนได้ปฏิบัติตาม และเป็นผู้สืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่มาจนถึงทุกวันนี้ หากกล่าวตามหน้าที่ทางศาสนาแล้วพระสงฆ์ มีหน้าที่ 6 อย่าง ได้แก่ 1) ห้ามปรามสอนให้เว้นจากความชั่ว 2) แนะนำสั่งสอนให้ตั้งอยู่ในความดี 3) อнуเคราะห์ด้วยความปรารถนาดีให้ได้ฟัง 4) ได้รู้สิ่งที่ยังไม่รู้ ไม่เคยฟัง 5) ชี้แจง อธิบายในสิ่งที่เคยฟังแล้วให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง 6) บอกทางสวรรค์ สอนวิธีดำเนินชีวิตให้ประสบความสุข ความเจริญในชีวิต เป็นต้น¹⁰

ดังนั้น ด้วยเหตุที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพระวินัยในพระพุทธศาสนาเถรวาท ประวัติ ความเป็นมาของภิกษุฉัพพัคคีย์ พฤติกรรมของภิกษุฉัพพัคคีย์ และการล่วงละเมิดพระวินัยในคัมภีร์พระพุทธศาสนา และเปรียบเทียบการล่วงละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์ในปัจจุบันเพื่อประโยชน์และเพื่อเป็นแนวทางแห่งการศึกษาศีลสิกขาบทที่เป็นบทบัญญัติต่อไป

⁹ พศุตม์ ขอดเมชัย, ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจให้ล่วงละเมิดสิกขาบทของกลุ่มพระฉัพพัคคีย์, **วารสารปัญญาปณิธาน**, ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2562), หน้าบทคัดย่อ.

¹⁰ พระครูวินัยธรจักรี ศรีจารุเมธีญาณ และคณะ, “บทบาทพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์”, **วารสารสันติศึกษาปริทัศน์**, มจร ปีที่ 4, (คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2559), หน้า 280.

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการล่วงละเมิดพระวินัยของภิกษุฉัพพัคคีย์กับพระสงฆ์ในปัจจุบัน” สำหรับวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอในบทความนี้มี 3 ข้อ คือ

- 2.1 เพื่อศึกษากระบวนการบัญญัติพระวินัย
- 2.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการล่วงละเมิดพระวินัยบัญญัติของภิกษุฉัพพัคคีย์กับพระสงฆ์ในปัจจุบัน
- 2.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการล่วงละเมิดพระบัญญัติของภิกษุฉัพพัคคีย์กับพระสงฆ์ในปัจจุบัน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยแบบงานวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) โดยการสืบค้น ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร (Documentary Research) มีลำดับขั้นตอนดังนี้

- 3.1 ศึกษาเอกสารจากพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี และภาษาไทย และอรรถกถาภาษาไทย ศึกษาหนังสือ ตำรา บทความเอกสารทางวิชาการและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 3.2 ศึกษาเอกสาร และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพระสงฆ์ ในปัจจุบัน เช่น หนังสือพิมพ์ สื่อต่าง ๆ เป็นต้น
- 3.3 รวบรวมข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Comparative analytical descriptions) สรุปผลการศึกษาค้นคว้าวิจัย
- 3.4 นำเสนอผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ และจัดทำเป็นรูปเล่ม

4. ผลการวิจัย

พระวินัยเป็นข้อบัญญัติเกี่ยวกับความประพฤติ มารยาท ธรรมเนียมการปฏิบัติ จุดสูงสุดแห่งการบำเพ็ญธรรม คือ ความหลุดพ้นจากกิเลสเพื่อความหลุดพ้นจากสังสารวัฏ หากภิกษุหรือภิกษุณีละเมิด หรือผิดศีลอันเป็นพระวินัยข้อใหญ่ย่อมขาดจากความเป็นพระได้ ดังนั้นหลักการสำคัญแห่งศีลก็เพื่อให้ภิกษุสงฆ์ได้ปฏิบัติตนและดำรงสมณธรรมอันบริบูรณ์ด้วยศีลสังวร ทั้งยังคลุมพฤติกรรมมิให้ล่วงไปทางที่ไม่เป็นประโยชน์พระวินัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน 1) อาทิพรหมจริยกาสิกขา หมายถึง หลักการศึกษาอบรมในฝ่ายบวชบัญญัติ 2) อภิสมจาริกาสิกขา หมายถึง ขนบธรรมเนียมความเป็นอยู่ของพระสงฆ์ให้ตั้งงาม¹¹ การบัญญัติพระวินัยนี้มีด้วยกัน 2 ประเภท 1) ต้นบัญญัติ คือ

¹¹ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, บทนำ, เล่มที่ 1, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539), หน้า [7].

เรื่องของภิกษุผู้เป็นอาทิกำมิกะ 2) พระบัญญัติ ลิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติเป็นข้อห้ามมิให้ ภิกษุล่วงละเมิด คือ กำหนดโทษ ถ้ามีการบัญญัติเพิ่มเติมในลิกขาบทเพื่อให้เกิดความรัดกุมขึ้น ลิกขาบทที่ทรงบัญญัติเพิ่มเติมนั้นเรียกว่า อนุบัญญัติ เป็นการเพิ่มเติมหรือบทแก้ไขเพิ่มเติมพระ บัญญัติ ที่พระพุทธองค์บัญญัติ พระสงฆ์ได้นำศีล 227 ลิกขาบทประชุมสงฆ์ทุกกึ่งเดือน จึงเรียกว่า สวดพระปาติโมกข์ ศีล 227 สามารถแบ่งออกได้เป็นลำดับขั้นตั้งแต่ขั้นรุนแรงจนกระทั่งเบาที่สุดได้ ดังนี้ 1) ปาราชิก 4 ลิกขาบท 2) สังฆาทิเสส 13 ลิกขาบท 3) อนินยต 2 ลิกขาบท 4) นิสัคคียปาจิตติย 30 ลิกขาบท 5) ปาจิตติย 40 ลิกขาบท 6) ปาฏิเทสนียะ 7) เสขียะ 75 ลิกขาบท การบัญญัติพระวินัย นั้น พระพุทธองค์ได้ทรงพิจารณาไว้โดยจะทรงบัญญัติลิกขาบทอันว่าด้วยกฎระเบียบ วิธีปฏิบัติ อัน เป็นอาจารย์ของภิกษุที่เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา หากไม่มีการอุปนิสัยของภิกษุทั้งหลายจะไม่ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ที่จะช่วยสนับสนุนในการปกครอง เพื่อป้องกันความ ประพฤติเสียหายที่จะเกิดในอนาคต เพื่อปราบปรามและกำจัดบุคคลผู้มีความประพฤติที่ไม่เหมาะสม กลุ่มภิกษุฉัพพัคคีย์สมัยเป็นฆราวาสทำงานกสิกรรมเกิดความเบื่อหน่ายในการอยู่ครองเรือน เพราะ เป็นคน ค่อนข้างจะเกียจคร้านทำงานหนัก จึงปรึกษากันว่าการบวชนั้นดีที่สุด พวกท่านมีศรัทธา พระพุทธศาสนาไม่มากนัก แต่ก็จึงตัดสินใจพากันมาบวชในสำนักของพระอัครสาวกทั้ง 2 ซึ่งขณะนั้น พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้ภิกษุบวชกุลบุตรด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา แล้วเป็นเหตุให้เกิดแรงจูงใจ ให้ภิกษุฉัพพัคคีย์เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนานั้นมี 3 ประการ คือ 1) ศรัทธา หมายถึง มีศรัทธาในพระ ธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่บ้างแต่น้อย คือ บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาเป็น ลักษณะที่ไม่เข้าใจถึงหลักธรรมวินัยในอย่างแท้จริง 2) โกลัชชะ หมายถึง ความเกียจคร้านการทำงาน กล่าวคือ อาศัยความเกียจคร้านเป็นมูลแล้วเข้ามาบวช เพราะรู้สึกเบื่อหน่ายต่อทางโลก เบื่อหน่ายต่อ การสู้ชีวิตที่ผันแปรไม่แน่นอน เลยบวชให้พ้นจากสิ่งเหล่านั้น คือ บวชเพื่อหาเลี้ยงชีวิตให้สะดวกสบาย ขึ้นกว่าเดิม และเพื่อหาของเล่นพอสนุกสนานเพลิดเพลินไปวัน ๆ 3) โลภธรรม หมายถึง ความโลภ อยากจะได้ความสุขสบาย กล่าวคือ บวชเพราะหวังได้ประโยชน์ บวชเพราะตนไม่สามารถจะยังชีพอยู่ ได้จึงหันมาอาศัยผ้าเหลืองเป็นที่พึ่งในการยังชีพเพื่อให้ชีวิตสะดวกสบายขึ้น¹²

ภิกษุฉัพพัคคีย์ทั้ง 6 บวชด้วยวิธีติสรณคณุปสัมปทาที่พระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้ ใน สำนักของพระมหาโมคคัลลานเถระและพระสารีบุตรเถระเป็นพระอุปัชฌาย์อาจารย์ คอยดูแลสั่งสอน อบรมและได้อาศัยอยู่ในสำนักของพระอัครสาวกทั้งสองเพื่อศึกษาเล่าเรียน เหตุที่ต้องบวชในสำนัก ของพระอัครสาวกซึ่งเป็นพระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ชดใกล้พระพุทธองค์มากที่สุด ภิกษุฉัพพัคคีย์มี 6 รูป ทั้ง 6 ได้แก่ 1) ปณฺฑุกะ 2) โลหิตกะ 3) เมตติยะ 4) ภูมฆกะ 5) อัสนธิ และ 6) ปุณฺณพสุกะ¹³ เป็นสห

¹² กรมหลวงชินวราลริวิวัฒน์, ธรรมานุศาสน์ หนังสือระเบียบปฏิบัติของพระสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ป, ม.ป.พ.), หน้า 42.

¹³ วิ.จุ. (ไทย) 7/243/1.

สนิทรักใคร่ชอบพอกันมาก ภิกษุฉัพพัคคีย์บวชตามที่พระพุทธองค์มิได้ เพราะความศรัทธาในพระพุทธศาสนาที่เกิดขึ้นแก่ตนนั้นยังมีน้อย พระพุทธศาสนาเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของผู้เคารพนับถืออันเป็นศูนย์กลางจิตใจมาจนถึงปัจจุบัน การยอมรับพระพุทธศาสนาว่าเป็นแนวทางสำหรับดำเนินชีวิตที่เป็นหลักใหญ่ โดยมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ฉะนั้น ภิกษุฉัพพัคคีย์ได้แก่พระภิกษุ 6 รูป เป็นสหายนับตั้งแต่ก่อนบวช เทียวแสวงหาความสุขสนุกสนาน การงานไม่ทำ ชุกชนไปตามประสาวัยรุ่นวัยคะนอง ออกบวชเพราะไม่อยากทำงาน งานหนักไม่เอางานเบาไม่สู้ เป็นคนเกียจคร้านทำการงาน แต่พวกท่านมีที่อยู่และอาหารอุดมสมบูรณ์ทุกอย่าง มีคนนับถือเคารพยกย่อง และได้ท่องเที่ยวไปในสถานที่ต่าง ๆ บรรดาภิกษุฉัพพัคคีย์เหล่านั้น ภิกษุชื่อปณทุกะและโลหิตกะพร้อมทั้งบริวารเป็นผู้มีศีลและเที่ยวไปยังชนบทเป็นที่จาริกร่วมเสด็จกับพระผู้มีพระภาคเจ้า พวกภิกษุเหล่านี้ไม่ทำเรื่องใหม่ที่ยังไม่เคยมีใครทำ แต่ชอบบ้าย่ำยืงละเมิดเสขยสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้แล้ว ส่วนภิกษุฉัพพัคคีย์นอกนี้ทั้งหมดเป็นอลัชชีย่อมก่อให้เกิดเรื่องใหม่ ๆ ที่ยังไม่มีใครทำด้วย และย่อมพากันบ้าย่ำยืงสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ดีแล้วด้วย ตลอดถึงการประพฤติปฏิบัติอันเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ล้วนมีความเกี่ยวข้องและรากฐานสำคัญมาจากคำสอนในพระพุทธศาสนาดังจะกล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นเสมือนเส้นเลือดแห่งชีวิตของผู้นับถือตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ความสำเร็จที่สำคัญของการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนถาวรสืบไป คือการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เพราะพระสงฆ์ คือ พระภิกษุผู้มีหน้าที่ในการส่งเสริมทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง สร้างศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชน สร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงให้กับพระพุทธศาสนา อย่างไรก็ตามท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงในยุคสังคมโลกาภิวัตน์ พระสงฆ์จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป บทบาทของพระสงฆ์ที่จำเป็นในยุคสังคมโลกาภิวัตน์ ได้แก่ บทบาทในเชิงสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา บทบาทผู้ทรงไว้ซึ่งคุณวิเศษ บทบาทนักบริหารศรัทธา บทบาทผู้นำแห่งจิตวิญญาณ บทบาทนักพัฒนาสังคม และบทบาทผู้นำสู่ความพ้นทุกข์ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญยั่งยืน¹⁴

ภิกษุสงฆ์มีหลักการสำคัญในเรื่องศีล สามารถสร้างความแน่นแฟ้นในเกิดขึ้นในหมู่คณะ เพราะภิกษุสงฆ์เป็นชุมชนที่พระพุทธเจ้าทรงตั้งขึ้นเอง ตามหลักการและความมุ่งหมายที่ทรงกำหนดไว้โดยเฉพาะเพื่อให้มีสภาพที่เกื้อกูลที่สุดแก่การปฏิบัติที่มุ่งตรงต่อจุดหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา และเผยแผ่ความดีงามที่เกิดจากการปฏิบัติออกไปเพื่อประโยชน์สุขของชาวโลก ดังนั้นพระพุทธองค์จึงได้ทรงบัญญัติระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ขึ้น เพื่อควบคุมความเป็นอยู่และความประพฤติทั่วไป

¹⁴ พระครูวินัยธรจักรี ศรีจารุเมธีญาณและคณะ, “บทบาทพระสงฆ์ไทยในสังคมยุคโลกาภิวัตน์”, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2559), หน้า บทคัดย่อ.

ของภิกษุทั้งหลายที่เป็นสมาชิกของพระสงฆ์นั้น เพื่อที่จะบังคับให้บังเกิดผลตามหลักการและ
วัตถุประสงค์¹⁵

การบวชของบุคคลบางกลุ่มเป็นการเชิดชูพระศาสนา ที่ได้เข้ามาบวชเป็นสิ่งที่น่า
พิจารณา เพราะเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนเป็นอย่างมาก เพราะบุคคลเมื่อได้รับโอกาสที่ให้เข้ามาบวช
ศึกษาพระธรรมวินัยแล้วไม่สามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองในทางที่ดีและไม่ทิ้งพฤติกรรมเก่าที่ติดเป็น
นิสัยได้ ถือว่าการได้รับโอกาสในครั้งนี้เป็นสิ่งสำคัญและพิเศษต่อการดำรงสมณะเพศ ด้วยความ
บริสุทธิ์แห่งศีลสังวร ศีล สามารถสร้างความแน่วแน่นในเกิดขึ้นในหมู่คณะ เพราะภิกษุสงฆ์เป็นชุมชนที่
พระพุทธเจ้าทรงตั้งขึ้นเอง ตามหลักการและความมุ่งหมายที่ทรงกำหนดไว้โดยเฉพาะ เพื่อให้มีสภาพ
ที่เกื้อกูลที่สุดแก่การปฏิบัติที่มุ่งตรงต่อจุดหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา และเผยแผ่ความดีงามที่
เกิดจากการปฏิบัติออกไปเพื่อประโยชน์สุขของชาวโลก ดังนั้นพระพุทธองค์จึงได้ทรงบัญญัติระเบียบ
และข้อบังคับต่าง ๆ ขึ้น เพื่อควบคุมความความเป็นอยู่และความประพฤติทั่วไปของภิกษุทั้งหลาย
การละเมิดพระวินัยบัญญัติเหล่านั้น กลุ่มภิกษุฉัพพัคคีย์ได้เป็นต้นบัญญัติแล้ว อีกทั้งเมื่อภิกษุรูปอื่นได้
กระทำความผิดพระวินัย จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่สงฆ์เป็นจำนวนมาก พระองค์จึงทรงห้ามไว้ทั้ง
พระสงฆ์ในสมัยพุทธกาลและพระสงฆ์ในอนาคต เพื่อให้สิกขาบทนั้นรัดกุมขึ้นเท่าที่จะครอบคลุมไม่ให้
เกิดปัญหาได้และป้องกันพระสงฆ์ในปัจจุบัน

หากพระสงฆ์รู้ว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งไหนควรประพฤติ สิ่งใดเป็นกิจของสมณะและสิ่งใด
เป็นกิจของคฤหัสถ์ การไม่เบียดเบียนกันก็ไม่เกิดขึ้น ความผาสุกทั้งพระสงฆ์และชาวบ้านย่อมเกิด
มี เพราะต่างคนต่างทำหน้าที่ของตนมิให้เกิดความบกพร่องได้ เป็นการกระทำโดยการตั้งใจ จงใจ
และมีเจตนาเพื่อให้บุคคลอื่น ด้วยว่าสังคมโลกเป็นสังคมที่มีการจับตามองพระสงฆ์หากมีพฤติกรรม
ในทางที่ผิด ด้วยพระสงฆ์เป็นผู้คอยชี้แนวทางให้เห็นแท้ตามหลักพระพุทธศาสนา หากผู้นำหรือผู้เผย
แผ่พระศาสนากระทำการที่ผิดต่อพระบัญญัติ ทำให้ประชาชนต่างต้องตำหนิ นินทาว่าร้ายพระสงฆ์ ว่า
ประพฤติตนไม่เหมาะสมแก่สมณะสาธูปที่พึงรักษาสารวัตรระวังไว้ หรือจะมาสั่งสอนให้ผู้อื่นเข้ามานับ
ถือพระศาสนา และมีศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัย แม้ผู้เป็นหนึ่งในรัตนะนั้นยังดำรงตนมิให้เกิด
ความศรัทธาเลย จึงจะเปรียบเทียบได้ว่าพฤติกรรมของภิกษุฉัพพัคคีย์ในพุทธกาลกับการละเมิดพระ
วินัยของพระสงฆ์ในปัจจุบันต่างกัน เพราะพระสงฆ์ต้องระวังทั้งกฎหมายบ้านเมือง หากพระสงฆ์ได้
ระวังตนถือพระวินัยนั้น สังคมปัจจุบันนี้จะไม่เกิดเรื่อง เช่น การกลั่นแกล้งกัน ทำร้ายกันด้วยวาจา
ตาม หรือมีพฤติกรรมที่ไม่เห็นแก่ตัว ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ในสังคมปัจจุบันนี้ มีพระสงฆ์ที่มี
พฤติกรรมที่เป็นอาบัติปาราชิก เป็นการทำให้บาปให้เกิดแก่ตน อีกทั้งไม่เป็นที่เลื่อมใสแก่ชาวบ้าน หาก
พระสงฆ์ในปัจจุบันไม่ละทิ้งพฤติกรรมตั้งแต่สมัยเป็นคฤหัสถ์ เมื่อบวชเป็นสงฆ์แล้วสงฆ์ต่างก็มี

¹⁵ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ.ปยุตฺโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย**, พิมพ์ครั้งที่ 51,
(กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก, 2562), หน้า 918.

พฤติกรรมที่ไม่ต่างกับกลุ่มภิกษุณีพหุคดีย เพราะสิกขาบทเล็กน้อย อันเป็นเลหิยะวัตร เป็นอาจารย์ให้ เกิดกริยาที่น่าเลื่อมใส เมื่อบวชเข้ามาแล้ว ศีลขารธรรมวินัยดีแล้ว มีวัตรปฏิบัติที่เรียบร้อย มีกริยาที่น่า เลื่อมใส มีวัตรปฏิบัติที่ภิกษุพึงปฏิบัติทั้งการสำรวมการเดิน การฉัน การแสดงธรรม และนุ่มนวล ย่อม เป็นผู้เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ

ฉะนั้นพฤติกรรมของพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบันจึงมีความเปลี่ยนแปลงไปจากสมัยอดีต ด้วยการเข้าถึงพระสงฆ์ในสังคมนิยม และสังคมแห่งเทคโนโลยี จึงถือได้ว่าความเจริญของ พระพุทธศาสนามีศรัทธาที่ตั้งมั่นของสังคมนั้น ๆ มีมายาวนาน แปรเปลี่ยนไปตามวัฒนธรรม ประเพณี และขนบธรรมเนียม และการนับถือชาวพุทธตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยเป็นการจรโลง พระพุทธศาสนาและดูแลพระสงฆ์ด้วยความนอบน้อม ประพฤติตนโดยสำรวมกริยามารยาท อันเป็น สมบัติผู้ดีมีให้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญที่ศาสนาอันมีพระสงฆ์ผู้เป็นศาสนบุคคลที่ดีต่อพระศาสนา การที่พระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งประพฤติดีงาม ตั้งอยู่ในศีล จึงมิใช่เพื่อมุ่งประโยชน์ที่พึงมาแก่ตนจาก ความเลื่อมใสของชาวบ้าน ซึ่งจะเป็นการปฏิบัติตนอย่างบริบูรณ์เต็มที่ แต่ต้องมุ่งเพื่อประโยชน์สุขของ สงฆ์ และชาวบ้านที่สัมพันธ์เกี่ยวข้อง กล่าวคือ ความเรียบร้อยดีงามของสงฆ์ หรือการอยู่ร่วมกัน อย่างผาสุกของสังคมสงฆ์นั้น มีธรรมเป็นธรรมเนียมปฏิบัติตามระเบียบและการแสดงความเคารพ ย่อมเชื่อว่าเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อธรรมนั้นอย่างแท้จริง และการทำความเคารพโดยมีความเข้าใจเช่นนี้ ย่อม เป็นการบำเพ็ญความดี ในสังคมปัจจุบันการกราบไว้แสดงความเคารพแก่พระภิกษุ เป็นการแสดง ความเคารพต่อพระสงฆ์ ตามประเพณีและวิถีชาวบ้าน มีความศรัทธาพระสงฆ์ และเลื่อมใสใน พระสงฆ์ที่ปฏิบัติตน เป็นผู้มีเมตตาธรรมและดำรงไว้ซึ่งธรรมวินัย ทำให้ชาวบ้านต่างมีความศรัทธา ต่อพระสงฆ์ ฉะนั้นบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบันนี้ สามารถนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ให้เข้า กับชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการแก้ไขและวิธีการดำเนินชีวิตตาม หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พระสงฆ์จึงเป็นผู้เสียสละส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นผู้มุ่งหน้า ไปแล้วในมรรคแห่งการปฏิบัติฝึกอบรม เพื่อประโยชน์สุขของชาวโลก นับเป็นภาวะและฐานะที่ควร เคารพยกย่อง ภิกษุแต่ละรูปย่อมเป็นตัวแทนแห่งพระสงฆ์นั้น เมื่อกราบไหว้ภิกษุนั้น ในฐานะที่เป็น ภิกษุรูปหนึ่ง คือ การเคารพกราบไหว้ให้เกียรติสงฆ์ และเป็นการเคารพเชิดชูธรรมวินัยด้วย การศึกษาปฏิบัติ และสั่งสอนเผยแผ่ธรรมได้ดีที่สุด หลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนาบางที่เรียกภิกษุ ว่าเป็นศาสนทายาท เป็นผู้สืบทอดพระศาสนา ควรแก่การเคารพกราบไหว้ให้เกียรติพระภิกษุรูปนั้นใน ฐานะตัวแทนสงฆ์ มีความหมายเท่ากับเชิดชูสงฆ์ไว้ให้ดำรงอยู่เพื่อประโยชน์แก่ชาวโลก ด้วยเมตตาจิต คือ ปรารถนาดี หวังประโยชน์สุข ความเจริญอกงาม และความสงบสุขของมวลมนุษยชาติ

ประโยชน์ที่ได้ในสังคมปัจจุบัน คือ หากในสังคมปัจจุบันนี้ มีพระสงฆ์ที่มีพฤติกรรมที่เป็น อาบัติปาราชิก ขาดจากความเป็นภิกษุ ภิกษุบางรูปรู้ตัวเองว่าผิดแล้วลาสิกขา แต่บางรูปเมื่อรู้ตัวเอง ว่าผิดแล้วยังอยู่ เป็นบาปที่เกิดแก่ตนอย่างมหันต์ การสร้างบาปต่อพระสงฆ์ด้วยตนเองและทำบาป ให้แก่ชาวบ้านญาติโยมที่เลื่อมใส เคารพนับถือ หากใช้ชีวิตแบบสมณะอย่างเป็นปกติ หากพระสงฆ์รู้

ว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งไหนควรประพฤติ สิ่งใดเป็นกิจของสมณะ และสิ่งใดเป็นกิจของคฤหัสถ์ เมื่อรู้ตนดี แล้วการไม่เบียดเบียนแก่กันก็ไม่เกิดขึ้น ความผาสุกทั้งพระสงฆ์และชาวบ้านย่อมเกิดมี เพราะต่างคนต่างทำหน้าที่ของตนมิให้เกิดความบกพร่องได้ ฉะนั้นหากพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบันนี้อยู่ในขอบเขตของตนไม่ไปเบียดเบียนกิจการภายนอกมากเกินไป ชาวบ้านเข้าใจและปฏิบัติให้สมควรตามที่เกื้อกูลกันได้ เป็นประโยชน์แก่กัน พระสงฆ์มีความละเอียดเมื่อกระทำ อาจจะละเมิดพระวินัยได้ พระสงฆ์ได้ระวังตนถือพระวินัยอย่างเคร่งครัด จะทำให้สังคมปัจจุบันไม่เกิดเรื่อง เช่น การกลั่นแกล้งกัน ทำร้ายกันด้วยกาย วาจา ก็ตาม หรือมีพฤติกรรมที่ไม่เห็นแก่ตัว ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น การแสดงออกที่องอาจต่อสังคมสงฆ์และชาวบ้าน ย่อมเป็นที่น่าสรรเสริญ เจริญศรัทธา เป็นสังคมที่เกื้อกูลดูแลกัน ให้ความเคารพนับถือ คือ ชาวบ้านในสังคมปัจจุบันนี้มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ได้ถวายอุปฐากพระสงฆ์เปรียบเสมือนประหนึ่งพ่อแม่ที่ดูแลบุตร แม้ในสังคมปัจจุบันนี้ไม่มีภิกษุณีก็ตาม การดูแลพระสงฆ์ยังเป็นหน้าที่ของอุบาสกและอุบาสิกา ต้องช่วยกันทำนุบำรุงพระศาสนาและพระสงฆ์ผู้บำเพ็ญสมณวัตร ทั้งกิจน้อยใหญ่ การประพฤติตนโดยสำรวมกิริยามารยาท อันเป็นอาจารย์ที่มีเปรียบเสมือนสมบัติผู้ดีมิให้บกพร่อง ทั้งการขบฉัน การเดิน การครองผ้า และการพูดกล่าวแสดงธรรม อันเป็นกิริยามารยาทของพระสงฆ์เป็นส่วนสำคัญ ย่อมเป็นที่เจริญศรัทธาผู้ที่ศรัทธาแล้ว และให้เกิดความศรัทธาแก่ผู้ที่ไม่ศรัทธาได้มีความศรัทธายิ่งขึ้นไป เพราะการแสดงออกในบุคลิกลักษณะ อันเป็นส่วนของพฤติกรรมสงฆ์ ต้องตระหนักถึงโทษที่จะเกิดขึ้นแก่พระสงฆ์และชาวบ้าน โดยการทำความเข้าใจและตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญของพระสงฆ์ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการแก้ไขโดยการนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสังคมปัจจุบันได้ โดยหาวิธีการทางกฎหมายให้สอดคล้องกับพระวินัยบัญญัติ สามารถที่จะแก้ไขปัญหาและลดความขัดแย้งได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งยังสามารถอธิบายให้เกิดความเข้าใจแก่ประชาชนชาวบ้านได้ อันเป็นประโยชน์แก่พระสงฆ์สืบไป

5. บทสรุป

การบัญญัติพระวินัยนี้มีด้วยกัน 2 ประเภท 1) ต้นบัญญัติ คือ เรื่องของภิกษุผู้เป็นอาทิภิกษุ 2) พระบัญญัติ คือ ลิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติเป็นข้อห้ามมิให้ภิกษุล่วงละเมิด มีบทกำหนดโทษ ถ้ามีการบัญญัติเพิ่มเติมในลิกขาบทเพื่อให้เกิดความรัดกุมขึ้นลิกขาบทที่ทรงบัญญัติเพิ่มเติมนั้นเรียกว่า อนุบัญญัติ เป็นการเพิ่มเติมหรือบทแก้ไขเพิ่มเติมที่พระพุทธองค์บัญญัติเสริมพระสงฆ์ได้นำพระบัญญัติหรือศีล 227 ลิกขาบท ประชุมสงฆ์ทุกกึ่งเดือน จึงเรียกว่าสวดพระปาติโมกข์ พระวินัยบัญญัติเป็นประมวลพุทธบัญญัติเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติ ขนบธรรมเนียม ประเพณีวิถีชีวิต พระวินัยซึ่งเป็นพุทธบัญญัตินี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน 1) อาทิพรหมจริยกาสิกขา หมายถึง หลักการศึกษาอบรมในฝ่ายบวชบัญญัติ 2) อภิสมาจาริกาสิกขา หมายถึง ขนบธรรมเนียม ความเป็นอยู่ของพระสงฆ์ให้ดังาม

กลุ่มภิกษุฉัพพัคคีย์ทั้ง 6 ได้แก่ 1) ปันทุกะ 2) โลหิตกะ 3) เมตติยะ 4) ภูมมชกะ 5) อัสนชิ 6) ปุณฺณพสุกะ บทบาทของพระฉัพพัคคีย์ต่อการบัญญัติวินัยของพระพุทธเจ้าในฐานะเป็น

มูลบัญญัติ พระพุทธบัญญัติที่เป็นสิกขาบทของภิกษุ จำนวน 227 ข้อนั้น ภิกษุฉัพพัคคีย์และพวกภิกษุฉัพพัคคีย์มีบทบาทต่อการบัญญัติพระวินัยของพระพุทธเจ้า ภิกษุฉัพพัคคีย์ประพาศเลื่อมเสียมเสียดพระศาสนา เป็นเหตุให้พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติพระวินัยที่สำคัญในแต่ละอาบัติ อันเป็นสิกขาบทที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิต พฤติกรรมบางส่วนรวมทั้งประเพณี หรือความเชื่อ การเคารพนับถือ และจารีตวัฒนธรรมในเมืองและชุมชนนั้น ๆ

พฤติกรรมของกลุ่มภิกษุฉัพพัคคีย์ในพุทธกาลกับพระสงฆ์ในปัจจุบันนี้ มีความประพาศที่แตกต่างกันด้วยสังคม วัฒนธรรมและประเพณี ตัวอย่าง การฉันอาหารในปัจจุบัน บางรูปก็มีได้สำรวมในการขบฉัน ฉะนั้นในสิกขาบทข้อเสขิยะวัตรนี้แม้จะตั้งบัญญัติไว้ แต่ก็ยังประพาศตามได้ไม่ทั้งหมด ก็เพราะเป็นพฤติกรรมเก่าของท่านเหล่านั้นที่เคยทำมาเป็นนิสัย แต่สมัยเป็นคฤหัสถ์จึงยากที่จะละสลະได้ ภิกษุฉัพพัคคีย์มีพฤติกรรมที่แสดงออกที่ไม่อ่อนน้อมในพระธรรมวินัย อีกทั้งยังให้ผู้อื่นทำตามพฤติกรรมเหล่านั้น เมื่อผู้ศรัทธามาพบเห็นต่างก็ว่ากล่าวตำหนิ ถึงการดูถูกถึงเหตุที่ไม่ควร จึงเปรียบได้กับสังคมสงฆ์ในปัจจุบันนี้ สิกขาบทบางอย่างที่ละเมิดในเสขิยะวัตรนั้น

พฤติกรรมต่าง ๆ ของพระสงฆ์ในปัจจุบัน มีทั้งตั้งใจละเมิดและประมาทพลาดพลั้ง อาจมีสาเหตุจากการศึกษาพระวินัย มีเวลาน้อย เพราะบวชในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ จึงอาจทำให้อาจจะไม่นำมาอง ไม่สำรวมด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือการละเมิดอาบัติหนัก อาจด้วยสาเหตุว่าสมาวาสทำได้ เป็นต้น ทั้งนี้ด้วยเหตุผลของการเข้ามาบวชมีความแตกต่างกัน ดังนั้นก่อนบวช ควรมีการศึกษาข้อห้าม และข้อควรปฏิบัติสำหรับบรรพชิต และเจ้าอาวาส และพระพี่เลี้ยง ควรให้ความรู้และเข้าใจในจารีตธรรมเนียม ประเพณี พระวินัย กฎและระเบียบพระภิกษุเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งศรัทธาปสาทะของพุทธศาสนิกชนผู้พบเห็นโดยทั่วไป

6. องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ภิกษุฉัพพัคคีย์เป็นก่อให้เกิดการบัญญัติสิกขาบทบางประการ เพราะภิกษุฉัพพัคคีย์เหล่านั้นเป็นต้นเหตุของการสิกขาบท แต่พระสงฆ์ในสังคมปัจจุบันนี้เป็นผู้ปฏิบัติตามพระบัญญัตินั้นเพื่อให้อยู่ในกรอบโดยปฏิบัติตามระเบียบที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้ คือ พระธรรมวินัยจากการศึกษาภิกษุฉัพพัคคีย์พระสงฆ์ในปัจจุบันนี้ มีความเหมือน คือ 1) ทั้ง 2 กลุ่มเป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา โดยอยู่ในกรอบของพระธรรมวินัย 2) ทั้ง 2 กลุ่ม อาศัยศรัทธาของประชาชนเพื่อดำรงสมณะเพศ 3) การประพาศผิดของพระสงฆ์ทั้ง 2 กลุ่มนี้ ทำลายศรัทธาของประชาชนทั้งอดีตและปัจจุบัน และความต่างกันของภิกษุฉัพพัคคีย์พระสงฆ์ในปัจจุบัน คือ 1) ภิกษุฉัพพัคคีย์เป็นต้นบัญญัติสิกขาบท แต่พระสงฆ์ในปัจจุบันไม่ใช่ เพราะต้องปฏิบัติตามสิกขาบทเหล่านั้น 2) การครองสมณะเพศในอดีตและปัจจุบันมีความแตกต่างกันโดยบริบททางสังคม 3) ภิกษุในปัจจุบันประพาศผิดเป็นโลกวัชชะ แต่ไม่มีการบัญญัติสิกขาบทเพิ่ม เนื่องจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว

เอกสารอ้างอิง

- กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์. **ธรรมานุศาสน์ หนังสือระเบียบปฏิบัติของพระสงฆ์**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ป, ม.ป.พ.
- ธนาตย์ คุณภัทรวรวิจิ. “การกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของพระภิกษุสามเณร”. **วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2557.
- พระครูวินัยธรจักรี ศรีจารุเมธีญาณและคณะ. “บทบาทพระสงฆ์ไทยในสังคมยุคโลกาภิวัตน์”. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2559).
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ.ปยุตฺโต). **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย**. พิมพ์ครั้งที่ 51. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก, 2562.
- พระมหาอเนก มหคฺชปญฺโญ. “การศึกษาวิเคราะห์การล่วงละเมิดพระพุทธรูปของภิกษุฉัพพัคคีย์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2556.
- พุทธทาส ภิกขุ, **ทาน ศีล ภาวนา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุขใจ, 2539.
- พศุตม์ ขอดเมชัย. ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจให้ล่วงละเมิดสิกขาบทของกลุ่มพระฉัพพัคคีย์. **วารสารปัญญาปนิธาน**. ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2562).
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.
- แสวง แสงบุตร. “วิเคราะห์บทบาทของพระฉัพพัคคีย์ต่อการบัญญัติวินัยของพระพุทธเจ้าในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท”. **งานวิจัย**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2556.

